

**Η ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΦΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΣΤΗΜΙΚΗΣ
ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ: ΟΡΙΣΜΟΣ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ
ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ ΝΟΜΙΚΟΥ
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΑΡΚΤΙΚΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ
ΚΑΙ Η ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΑΝΑΚΑΤΑΝΟΜΗ ΙΣΧΥΟΣ
(ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΟΣ)**

Καθηγητής Ι. Θ. Μάζης (FRSA, IVP, AMOPA)

Πρόεδρος Τμήματος Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών
Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών,
Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών

Υπ. Δρ Ξανθίππη Δωματιώτη (M.Sc Γεωπολιτικής ΕΚΠΑ)

Ερευνήτρια Εργαστηρίου Γεωπολιτισμικών Αναλύσεων
Ευρύτερης Μέσης Ανατολής και Τουρκίας,
Τμήμα Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών
Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών,
Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών

Περίληψη: Το παρόν πόνημα εξετάζει το ζήτημα των κατανομών της υφαλοκρηπίδας μεταξύ των παρακτιών κρατών στον Αρκτικό Ωκεανό και τις γεωπολιτικές τους προεκτάσεις. Προτείνει δε τελικώς βασικό αλγόριθμο χρήσεως των συστάσεων της Επιτροπής για τα Όρια της υφαλοκρηπίδας ως γεωπολιτικών σταθμοδεικτών όπως και των δικαστικών αποφάσεων στην θαλάσσια ανακατανομή της ισχύος που προκύπτει από τον καθορισμό της υφαλοκρηπίδας των παρακτιών χωρών του Αρκτικού Ωκεανού. Στόχος είναι παράλληλα να αναδειχθεί η σχέση και η γεωπολιτική διάσταση ισχύος-διεθνούς δικαίου, η οποία αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της *Συστημικής Γεωπολιτικής Ανάλυσης*.

Λέξεις κλειδιά: *Συστημική Γεωπολιτική Ανάλυση, Διεπιστημονικότητα, Ισχύς, Υφαλοκρηπίδα, Αρκτικός Ωκεανός.*

Εισαγωγή

Οι αποφάσεις των διεθνών δικαιοδοτικών οργάνων αποτελούν στοιχεία ιδιαίτερας κρίσιμα διότι δυνητικώς, μπορούν να προκαλέσουν μεγάλη ανακα-

τανομή της ισχύος σε συστημικό, υποσυστημικό και υπερσυστημικό επίπεδο. Η UNCLOS III, παρέχει ένα επίσημο νομικό πλαίσιο για τους Ωκεανούς και οι χώρες που την έχουν υπογράψει δεσμεύονται από αυτό (United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982). Δεσμεύονται όμως και οι μη έχουσες υπογράψει χώρες, καθώς το κείμενο αποτελεί διεθνές νομικό δεδομένο.

Η προβολή της αμυντικής ισχύος σε θέματα διεκδικήσεων υφαλοκρηπίδας ως υποφώσκον και άδηλο πολιτικό μέσο επηρεασμού των αποφάσεων συναντάται πολύ συχνά. Τα κράτη, κατά τις πλείστες των περιπτώσεων, επιδιώκουν την κατοχύρωση που τους προσφέρει η διεθνής νομιμότητα. Ωστόσο, υπάρχουν και εξαιρέσεις, όπως λχ: η υπόθεση Φιλιππίνων/Κίνας¹ (The South China Sea Arbitration, The Republic of Philippines v. The People's Republic of China, 2013). Εκεί παρατηρείται ότι όταν μια ισχυρή αμυντικά χώρα διαφωνεί με το αποτέλεσμα της αποφάσεως των Διεθνών Δικαιϊκών Οργάνων, δεν αναγνωρίζει την διαδικασία λήψεως της αποφάσεως, ούτε και τη ληφθείσα απόφαση.

Η ενδεδειγμένη από το δίκαιο λύση μιας διαφοράς και τα όρια που θέτονται από αυτό, επιδρούν στην κατανομή της ισχύος παρά τις επιταγές της ισορροπίας δυνάμεων. Συνεπώς, δεν θα πρέπει να παραβλεφθεί το γεγονός ότι παραμένουν ένα πάρα πολύ σημαντικό στοιχείο, καθώς ενισχύει την εγκυρότητα του γεωπολιτικού υποδείγματος τάσεων ανακατανομής της ισχύος.

Στον Αρκτικό Ωκεανό τα παράκτια κράτη προβάλλουν αμυντική ισχύ. Αξιόσημειωτο είναι το γεγονός ότι στα πλαίσια της Expedition "Arktika 2007", η Ρωσία πραγματοποίησε την πρώτη κάθοδο στο πυθμένα του Αρκτικού Ωκεανού. Η αποστολή τοποθέτησε σημαία από τιτάνιο στο βυθό του Αρκτικού ωκεανού, 4 χλμ κάτω από το Βόρειο Πόλο, ακολούθησαν έντονες αντιδράσεις και έγινε πρώτη αναφορά στο ζήτημα της υφαλοκρηπίδας στην περιοχή (Parfitt, 2007).

Συνολικώς, στα κεφάλαια που θα ακολουθήσουν θα παρουσιαστεί το νομικό μέρος, το οποίο θα περιλαμβάνει αναλυτική παρουσίαση των διατάξεων της UNCLOS σχετικά με την υφαλοκρηπίδα και την *Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας*, σχετική νομολογία και περιγραφή της διαδικασίας οριοθέτησης μέχρι το σημείο που έχει φτάσει σήμερα. Κατόπιν, η νομική ανάλυση θα τοποθετηθεί μέσα στο πλαίσιο της συστημικής γεωπολιτικής ανάλυσης, με προσδοκώμενο αποτέλεσμα την κατασκευή γεωπολιτικού υποδείγματος τάσεων ανακατανομής της ισχύος.

Η έννοια του θεσμού της υφαλοκρηπίδας

Η έννοια της υφαλοκρηπίδας έχει διαφοροποιηθεί μέσα στον χρόνο (Ιωάννου & Στρατή, 2000). Σύμφωνα με το πλαίσιο της Γενεύης του 1958, στο άρθρο 1

1. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την υπόθεση βλ. Perlez (2016) και Kraska (2015).

της Σύμβασης για την υφαλοκρηπίδα, παρατηρείται ότι αυτή ορίζεται² σε σχέση με το βάθος της. Ο συγκεκριμένος ορισμός έρχεται σε αντίθεση με την έννοια της υφαλοκρηπίδας όπως ορίζεται³ από την UNCLOS, καθώς εισάγεται επίσης η έννοια της απόστασης⁴ των 200 νμ από τις γραμμές βάσης, χωρίς ωστόσο να αποσυνδέεται ο ορισμός από τα γεωλογικά στοιχεία (Ιωάννου & Στρατή, 2000).

Στην υφαλοκρηπίδα, το παράκτιο κράτος έχει κυριαρχικά δικαιώματα⁵ περι-

2. Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι: «the term «continental shelf» is used as referring (a) to the seabed and subsoil of the submarine areas adjacent to the coast but outside the area of the territorial sea, to a depth of 200 metres or, beyond that limit, to where the depth of the superjacent waters admits of the exploitation of the natural resources of the said areas; (b) to the seabed and subsoil of similar submarine areas adjacent to the coasts of islands» (Convention on the Continental Shelf, 1958). Οι Ιωάννου και Στρατή (2000, p. 165), επισημαίνουν ότι «ήδη από τον ορισμό της υφαλοκρηπίδας στη Σύμβαση της Γενεύης του 1958, υπήρχε πρόβλημα πλήρους διαφοροποίησης των γεωλογικών δεδομένων με τον νομικό ορισμό»

3. Το άρθρο 76 (1) της UNCLOS (1982), ορίζει την υφαλοκρηπίδα ως εξής: «The continental shelf of a coastal State comprises the seabed and subsoil of the submarine areas that extend beyond its territorial sea throughout the natural prolongation of its land territory to the outer edge of the continental margin, or to a distance of 200 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured where the outer edge of the continental margin does not extend up to that distance».

4. Οι Ιωάννου και Στρατή (2000, p. 165) σχολιάζουν σχετικά ότι «από την μια μεριά η νομική υφαλοκρηπίδα δεν έχει σχέση με την γεωλογική και από την άλλη εισάγονται, στις λοιπές παραγράφους του άρθρου 76, νομικοί ορισμοί και άλλων γεωλογικών στοιχείων, όπως του υφαλοπλαισίου και του εξωτερικού ορίου». Επιπλέον προσθέτουν ότι «η φυσική προέκταση χρησιμοποιείται από το άρθρο τόσο ως τίτλος κτήσης όσο και ως αντίληψη έκτασης» (Ιωάννου & Στρατή, 2000, p. 167).

5. Σύμφωνα με το αρ. 77 της UNCLOS (1982), το παράκτιο κράτος ασκεί στην υφαλοκρηπίδα κυριαρχικά δικαιώματα. Αρ. 77 (2) Τα κυριαρχικά δικαιώματα είναι αποκλειστικά και Αρ. 77 (2) Τα κυριαρχικά δικαιώματα δεν εξαρτώνται από την πραγματική ή ιδεατή κατοχή ή από οποιαδήποτε ρητή διακήρυξη.

Κυριαρχικό δικαίωμα σημαίνει δικαίωμα ειδικού σκοπού (συνήθως λειτουργικού), συγγενές προς την εδαφική κυριαρχία αφού ασκείται επί της υφαλοκρηπίδας (over the continental shelf) και όχι στην υφαλοκρηπίδα. Η εδαφική κυριαρχία συνεπάγεται δυνατότητα άσκησης όλων των αρμοδιοτήτων του κράτους, ενώ το κυριαρχικό δικαίωμα είναι σαφώς περιορισμένο και αφορά συγκεκριμένους σκοπούς. Επιπλέον, η εδαφική κυριαρχία είναι άμεσα συνυφασμένη με την αποτελεσματική άσκηση της, ενώ το κυριαρχικό δικαίωμα δεν εξαρτάται από την άσκηση του (Ιωάννου & Στρατή, 2000). Ένα κράτος δεν μπορεί να διεκδικήσει δικαιώματα σε υφαλο-

ορισμένου, λειτουργικού σκοπού. Αυτά αφορούν κυρίως: i) την εξερεύνηση της υφαλοκρηπίδας και ii) την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων της υφαλοκρηπίδας (United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982). Επίσης, έχει και άλλα συναφή δικαιώματα: i) το δικαίωμα γεωτρήσεων, ii) το δικαίωμα τοποθέτησης τεχνητών νήσων, εγκαταστάσεων και κατασκευών, iii) το δικαίωμα κατασκευής σηράγγων (United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982).

Σύμφωνα με το άρθρο 76 της UNCLOS, διαπιστώνεται ότι υπάρχουν δυο διαφορετικά κριτήρια που μπορεί το παράκτιο κράτος να επιλέξει για τον καθορισμό της υφαλοκρηπίδας του: i) το κριτήριο της απόστασης και ii) το γεωμορφολογικό κριτήριο.

Με βάση το γεωμορφολογικό κριτήριο, «η υφαλοκρηπίδα αρχίζει από την ακτή» και «εάν το υφαλοπλαίσιο έχει έκταση μεγαλύτερη των 200 μιλίων, τότε το εύρος της υφαλοκρηπίδας εκτείνεται μέχρι το εξωτερικό όριο του *υφαλοπλαίσιου*» (δηλαδή, πέρα από τα 200 μίλια) (Ιωάννου & Στρατή, 2000, pp. 169, 173). Στο άρθρο 76⁶ (5) της UNCLOS (1982), τίθεται επίσης το ανώτερο όριο που μπορεί να φτάσει η υφαλοκρηπίδα όταν επιλέγεται το γεωμορφολογικό κριτήριο, το οποίο είναι 350nm ή 100nm από το ισοβαθές των 2.500 μέτρων.

Αντιθέτως, με βάση το κριτήριο της απόστασης, «η υφαλοκρηπίδα εκτείνεται σε όλη την έκταση της φυσικής προέκτασης του χερσαίου εδάφους κάτω από την θάλασσα σε μια απόσταση 200 μιλίων από τις γραμμές βάσης» και «η μέτρηση της απόστασης γίνεται στην επιφάνεια της θάλασσας» (Ιωάννου & Στρατή, 2000, p. 168) (Cassese, 2005, pp. 112-114).

Ουσιαστικά, μεταξύ των δυο ζωνών το παράκτιο κράτος έχει στην ΑΟΖ δυο παραπάνω κυριαρχικά δικαιώματα: i) την αποκλειστική εκμετάλλευση της υγρής στήλης πάνω από το βυθό (πέραν της χωρικής θάλασσας) και ii) την απο-

κρηπίδα με βάση ιστορικούς τίτλους, η έννοια της εγκατάλειψης (*derelictio*) και η έννοια της αχρησίας (*desuetudo*) δεν είναι νοητές σε σχέση με τα κυριαρχικά δικαιώματα (Ιωάννου & Στρατή, 2000, p. 178). Ο περιορισμός των κυριαρχικών δικαιωμάτων αναφέρεται στο Αρ. 78 της UNCLOS (1982): Α) Τα δικαιώματα του παράκτιου κράτους δεν επηρεάζουν το νομικό καθεστώς των υπερκείμενων υδάτων ή τον εναέριο χώρο πάνω από αυτά τα ύδατα και Β) Η άσκηση των δικαιωμάτων του παράκτιου κράτους στην υφαλοκρηπίδα δεν πρέπει να παραβαίνει ή να δημιουργεί αδικαιολόγητες παρεμβάσεις στη ναυσιπλοΐα ή σε άλλα δικαιώματα άλλων κρατών όπως ορίζονται από την UNCLOS.

6. Συγκεκριμένα το άρθρο αναφέρει ότι: «The fixed points comprising the line of the outer limits of the continental shelf on the seabed, drawn in accordance with paragraph 4 (a)(i) and (ii), either shall not exceed 350 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured or shall not exceed 100 nautical miles from the 2,500 metre isobath, which is a line connecting the depth of 2,500 metres» (United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982).

κλειστική εκμετάλλευση των υπεράνω της επιφάνειας της θάλασσας πνεόντων ανέμων (Mazis & Sgouros, 2012). Επομένως: i) έως τα 12νμ το παράκτιο κράτος δύναται να έχει κυριαρχία, ii) μέχρι τα 200 νμ έχει κυριαρχικά δικαιώματα σε εκμετάλλευση αερίων ρευμάτων άνωθεν της επιφάνειας της θάλασσας, στον υποθαλάσσιο βυθό και στο υπέδαφός του και τέλος και iii) πέραν των 200 νμ (μέχρι τα 350νμ ή 100νμ από την ισοβαθή καμπύλη των 2.500 μ) το κράτος έχει κυριαρχικά δικαιώματα μόνο στο βυθό και το υπέδαφος (United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982).

Σχετικώς με τον τρόπο οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας, θεσπίστηκε η «αρχή της ίσης απόστασης» (με μέση γραμμή για αντικείμενες ακτές και πλάγια γραμμή για παρακείμενες ακτές) ως βασικός κανόνας οριοθέτησης (με εξαίρεση τις «ειδικές περιστάσεις») (Convention on the Continental Shelf, 1958) (Ιωάννου & Στρατή, 2000). Ωστόσο, όπως επισημαίνουν οι Ιωάννου και Στρατή (2000, pp. 321-323): «οι νομολογιακές τάσεις μεταγενέστερα ακολούθησαν τη γραμμή της απόφασης για την υφαλοκρηπίδα της Βόρειας Θάλασσας». Η συγκεκριμένη απόφαση είναι σημαντικό πως αναφέρει ότι: «δεν θεωρείται ως υποχρεωτική κατά το εθνικό δίκαιο οποιασδήποτε συγκεκριμένης τυπικής μεθόδου οριοθέτησης, ενώ η μέση γραμμή/πλάγια γραμμή με βάση την αρχή της ίσης απόστασης θεωρείται ως μια από τις πολλές δυνατές μεθόδους οριοθέτησης» (Ιωάννου και Στρατή, 2000, pp. 321-323).

Σχολιάζοντας όμως γενικότερα τον τρόπο οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας μέσω της υφιστάμενης νομολογίας, οι Ιωάννου και Στρατή (2000, p. 324-325) επισημαίνουν, ότι: i) «τα κράτη φαίνεται να έχουν ανάγκη την ίση απόσταση σε πρωταρχικό κανόνα οριοθετήσεων», ii) «στα άρθρα 74 (1) και 83 (1) της UNCLOS, ο κανόνας της μέσης γραμμής ίσης απόστασης, με ρήτρα ειδικών περιστάσεων, διασώζεται ως συμβατική ρύθμιση μόνο στο άρθρο 15» και iii) ότι η αρχή της ίσης απόστασης «θα πρέπει να θεωρηθεί ως τμήμα του εθνικού δικαίου που εφαρμόζεται συμπληρωματικά στο διεθνές δίκαιο της θάλασσας».

Η ειδική οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας πέρα από τα 200 νμ: θεσμικές ρυθμίσεις

Τόσο τα κράτη που έχουν υπογράψει όσο και τα κράτη που δεν έχουν υπογράψει την UNCLOS (λ.χ. ΗΠΑ, Τουρκία) δεσμεύονται από τις εθνικές διατάξεις της (Ιωάννου & Στρατή, 2000). Ειδικότερα όμως, σε σχέση με την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας, τα κράτη τα οποία δεν έχουν υπογράψει την UNCLOS, δεσμεύονται από την το κριτήριο της απόστασης, λόγω της εθιμικότητας αυτού (Ιωάννου & Στρατή, 2000).

Στην εθιμικότητα του κριτηρίου της απόστασης, συνέβαλλαν δυο σημαντικές αποφάσεις: Πρώτον, η απόφαση για την υπόθεση της υφαλοκρηπίδας Libyan

Arab Jamahiriya/Malta (1985)⁷, η οποία ήταν σημαντική καθώς το δικαστήριο ανέδειξε την απόσταση ως παράγοντα πρωταρχικής σημασίας, άσχετως των γεωλογικών στοιχείων. Δεύτερον, η απόφαση για την οριοθέτηση της Θαλάσσιας περιοχής Greenland/Jan Mayen (1993)⁸, όπου το δικαστήριο συνέδεσε και πάλι τον τίτλο με την απόσταση, παρά τα γεωλογικά στοιχεία.

Το άρθρο 76 (8)⁹ της UNCLOS (1982), αναφέρεται σαφώς περί των υποθέσεων

7. Σε αυτή την απόφαση, «το δικαστήριο, ερμηνεύοντας το άρθρο 76 (1), παραγκώνισε τα φυσικά χαρακτηριστικά που αναφέρονται και ανέδειξε την απόσταση ως παράγοντα πρωταρχικής σημασίας τόσο ως θεμέλιο του νομικού τίτλου, όσο και ως κριτήριο οριοθέτησης. Κατά συνέπεια, θεωρήθηκε ότι το κριτήριο της απόστασης εφαρμόζεται ανεξάρτητα από την τυπική εφαρμογή της Σύμβασης ΔΘ». (Ιωάννου & Στρατή, 2000).

8. Στη συγκεκριμένη απόφαση, «το δικαστήριο παραμέρισε τα γεωλογικά κριτήρια, συνδέοντας τον τίτλο με την απόσταση και θεωρώντας ότι αυτό αποτελεί κανόνα του εθιμικού δικαίου. Τα κριτήρια για την υφαλοκρηπίδα που ορίζονταν από τη Σύμβαση της Γενεύης 1958, έχουν τροποποιηθεί από το εθιμικό δίκαιο» (Ιωάννου & Στρατή, 2000).

9. Άρθρο 76 (8) UNCLOS (1982): «Information on the limits of the continental shelf beyond 200 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured shall be submitted by the coastal State to the Commission on the Limits of the Continental Shelf set up under Annex II on the basis of equitable geographical representation. The Commission shall make recommendations to coastal States on matters related to the establishment of the outer limits of their continental shelf. The limits of the shelf established by a coastal State on the basis of these recommendations shall be final and binding».

Παράρτημα II (3) UNCLOS (1982): «The functions of the Commission shall be: (a) to consider the data and other material submitted by coastal States concerning the outer limits of the continental shelf in areas where those limits extend beyond 200 nautical miles, and to make recommendations in accordance with article 76 and the Statement of Understanding adopted on 29 August 1980 by the Third United Nations Conference on the Law of the Sea; (b) to provide scientific and technical advice, if requested by the coastal State concerned during the preparation of the data referred to in subparagraph (a)». Στο άρθρο 5 αναφέρεται ότι: «unless the Commission decides otherwise, the Commission shall function by way of sub-commissions composed of seven members, appointed in a balanced manner taking into account the specific elements of each submission by a coastal State. Nationals of the coastal State making the submission who are members of the Commission and any Commission member who has assisted a coastal State by providing scientific and technical advice with respect to the delineation shall not be a member of the sub-commission dealing with that submission but has the right to participate as a member in the

οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας πέρα από τα 200 νμ τονίζοντας ότι το παράκτιο κράτος είναι υποχρεωμένο θεσμικώς να προβεί σε σχετική υποβολή στην Επιτροπή για τα Όρια της υφαλοκρηπίδας. Σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, η Επιτροπή δεν έχει δικαιοδοσία σε ζητήματα που αφορούν τον καθορισμό συνόρων αλλά ωστόσο, τα όρια της υφαλοκρηπίδας που καθορίζονται με βάση τις συστάσεις της είναι τελικά και δεσμευτικά (United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982).

Ουσιαστικά, οι συστάσεις της Επιτροπής, μπορεί να μην είναι εξ αρχής δεσμευτικές αλλά αποτελούν ένα ιδιαίτερος σημαντικό στοιχείο, ειδικά στη περίπτωση που ένα κράτος προσφύγει στο δικαστήριο για την επίλυση μιας διαφωνίας, σχετικής με οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας. Αυτό συμβαίνει διότι οι συστάσεις της Επιτροπής είναι σημαντικός παράγοντας στην τελική απόφαση οριοθέτησης.

Πιο συγκεκριμένα, στο παράτημα II αρ. 3¹⁰ της UNCLOS (1982), περιγράφει-

proceedings of the Commission concerning the said submission. The coastal State which has made a submission to the Commission may send its representatives to participate in the relevant proceedings without the right to vote». Τέλος, στο άρθρο 6 αναφέρεται ότι: «1.The sub-commission shall submit its recommendations to the Commission, 2. Approval by the Commission of the recommendations of the sub-commission shall be by a majority of two thirds of Commission members present and voting, 3. The recommendations of the Commission shall be submitted in writing to the coastal State which made the submission and to the Secretary-General of the United Nations».

10. Παράτημα II (3) UNCLOS (1982): «The functions of the Commission shall be: (a) to consider the data and other material submitted by coastal States concerning the outer limits of the continental shelf in areas where those limits extend beyond 200 nautical miles, and to make recommendations in accordance with article 76 and the Statement of Understanding adopted on 29 August 1980 by the Third United Nations Conference on the Law of the Sea; (b) to provide scientific and technical advice, if requested by the coastal State concerned during the preparation of the data referred to in subparagraph (a)». Στο άρθρο 5 αναφέρεται ότι: «unless the Commission decides otherwise, the Commission shall function by way of sub-commissions composed of seven members, appointed in a balanced manner taking into account the specific elements of each submission by a coastal State. Nationals of the coastal State making the submission who are members of the Commission and any Commission member who has assisted a coastal State by providing scientific and technical advice with respect to the delineation shall not be a member of the sub-commission dealing with that submission but has the right to participate as a member in the proceedings of the Commission concerning the said submission. The coastal State which has made a submission to the Commission may send its representatives to participate in the relevant proceedings without the right to vote». Τέλος, στο άρθρο 6 αναφέρεται ότι: «1.The sub-commission shall submit its recommendations to the

ται η λειτουργία της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας, καθώς και η διαδικασία¹¹ η οποία ακολουθείται όταν ένα παράκτιο κράτος επιθυμεί να υποβάλει στην Επιτροπή σχετικό υλικό, περιγράφεται στα άρθρα 4-6 της UNCLOS¹².

Σε όλες τις περιπτώσεις οριοθετήσεων υφαλοκρηπίδας βάσει του γεωμορφολογικού κριτηρίου, η φύση και συγκεκριμένα η τοπογραφία του βυθού, έχει την μεγαλύτερη σημασία (Ιωάννου & Στρατή, 2000). Συγκεκριμένα, η γεωμορφολογία του υφαλοπλαισίου είναι καθοριστική και σε αυτό, αναφέρεται σαφέστατα ο σχετικός ορισμός της UNCLOS (Ιωάννου & Στρατή, 2000) (United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982).

Ωστόσο, ο Αρκτικός Ωκεανός αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα δυσχερούς περίπτωσης οριοθέτησης¹³ καθώς δεν έχει διερευνηθεί σε βάθος και τα σύνολα δεδομένων¹⁴ καταδεικνύουν ότι σε πολλές περιοχές, το εξωτερικό όριο της υφαλοκρηπίδας μπορεί να διαφέρει σε σχέση με τα μέγιστα θεωρητικά όρια που χρησιμοποιούν τα κράτη για να στηρίξουν τις αξιώσεις τους πέρα από το όριο των 200νμ (IBRU Center for Borders Research, 2015).

Commission, 2. Approval by the Commission of the recommendations of the sub-commission shall be by a majority of two thirds of Commission members present and voting, 3. The recommendations of the Commission shall be submitted in writing to the coastal State which made the submission and to the Secretary-General of the United Nations».

11. Επιπλέον, οι Ιωάννου και Στρατή (2000, pp. 174-175) συμπληρώνουν ότι «κυρίως για την διευκόλυνση των κρατών η Επιτροπή κατάρτισε «Επιστημονικές και Τεχνικές οδηγίες», τις οποίες και υιοθέτησε κατά την 13η Μαΐου 1999 κατά την πέμπτη σύνοδό της».

12. Παραθέτοντας αυτολεξεί το σχετικό απόσπασμα, στο άρθρο 4 αναφέρεται ότι: «where a coastal State intends to establish, in accordance with article 76, the outer limits of its continental shelf beyond 200 nautical miles, it shall submit particulars of such limits to the Commission along with supporting scientific and technical data as soon as possible but in any case within 10 years of the entry into force of this Convention for that State. The coastal State shall at the same time give the names of any Commission members who have provided it with scientific and technical advice» (United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982).

13. Όπως αναφέρει το IBRU Centre for Borders Research (2015), το εξωτερικό όριο της υφαλοκρηπίδας ορίζεται σε σχέση με την γεωλογία και την γεωμορφολογία της περιοχής και η συγκεκριμένη, είναι μια περιοχή με πολύ ιδιαίτερα γεωλογικά χαρακτηριστικά λόγω των κλιματικών συνθηκών που επικρατούν.

14. Α.χ. τα σύνολα δεδομένων US National Geophysical Data Center's ETOPO2 bathymetry dataset (IBRU Center for Borders Research, 2015).

Προσδιορισμός των γεωπολιτικών δεικτών νομικού περιεχομένου

Το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης/International Court of Justice (ICJ) είναι το κύριο δικαιοδοτικό όργανο των Ηνωμένων Εθνών. Συμφώνως προς το άρθρο 36 του καταστατικού του, έχει αρμοδιότητα επί υποθέσεων που αφορούν: i) την ερμηνεία μιας συνθήκης, ii) κάθε ζήτημα διεθνούς δικαίου και iii) την εξέταση οποιουδήποτε γεγονότος, το οποίο συνιστά παραβίαση διεθνούς υποχρέωσης (International Court of Justice, 2012).

Συμφώνως προς το άρθρο 38 του καταστατικού του, το Διεθνές Δικαστήριο Δικαιοσύνης εφαρμόζει: i) διεθνείς συμβάσεις, ii) το διεθνές έθιμο και iii) τις γενικές αρχές του δικαίου που αναγνωρίζονται από τα πολιτισμένα έθνη (International Court of Justice, 2012). Σύμφωνα με το άρθρο 59, η απόφαση του Δικαστηρίου έχει δεσμευτική ισχύ αποκλειστικά για τα μέρη και σε σχέση με τη συγκεκριμένη υπόθεση που εκδικάζει (International Court of Justice, 2012).

Επιπλέον, εκτός από το Διεθνές Δικαστήριο Δικαιοσύνης, συμφώνως προς τη UNCLOS (1982), στο άρθρο 287 (1) αναφέρεται ότι ένα κράτος μπορεί να επιλέξει για την επίλυση μιας διαφοράς του με άλλα κράτη: i) το Διεθνές Δικαστήριο για το Δίκαιο της Θάλασσας/International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS), ii) ad hoc διαιτησία (παράρτημα VII της UNCLOS) ή iii) ειδικό διαιτητικό δικαστήριο που συγκροτείται για ορισμένες κατηγορίες διαφορών (παράρτημα VIII της UNCLOS).

Γενικότερα, τα Διεθνή Δικαιοδοτικά Όργανα αποφασίζουν επί της αρμοδιότητάς τους, επί συγκεκριμένης υπόθεσης, βάσει της αρχής (εθμικής ισχύος): la competence de la competence ή kompetenz-kompetenz, σύμφωνα με την γερμανική παράδοση (Cassese, 2005). Τα Διεθνή Δικαιοδοτικά Όργανα, τα οποία αναφέρονται συγκεκριμένα στο άρθρο 287 (1)¹⁵ και συμφώνως προς το άρθρο

15. Το άρθρο 287 της UNCLOS (1982) αναφέρει συγκεκριμένα ότι: « 1. When signing, ratifying or acceding to this Convention or at any time thereafter, a State shall be free to choose, by means of a written declaration, one or more of the following means for the settlement of disputes concerning the interpretation or application of this Convention: (a) the International Tribunal for the Law of the Sea established in accordance with Annex VI; (b) the International Court of Justice; (c) an arbitral tribunal constituted in accordance with Annex VII; (d) a special arbitral tribunal constituted in accordance with Annex VIII for one or more of the categories of disputes specified therein. 2. A declaration made under paragraph 1 shall not affect or be affected by the obligation of a State Party to accept the jurisdiction of the Seabed Disputes Chamber of the International Tribunal for the Law of the Sea to the extent and in the manner provided for in Part XI, section 5. 3. A State Party, which is a party to a dispute not covered by a declaration in force, shall be deemed to have accepted arbitration in accordance with Annex VII. 4. If the parties to a

288¹⁶ της UNCLOS (1982), δύνανται να προβούν σε εκδίκαση οιασδήποτε διαφοράς σχετικά με την ερμηνεία ή την εφαρμογή της UNCLOS. Επίσης, δύνανται να προβούν σε εκδίκαση οιασδήποτε διαφοράς σχετικά με την ερμηνεία ή την εφαρμογή μιας διεθνούς συμφωνίας σχετικής με τους σκοπούς της UNCLOS (United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982). Επιπροσθέτως, κάθε τμήμα ή διαιτητικό δικαστήριο που αναφέρεται στο μέρος XI, τμήμα 5 της UNCLOS, έχει αρμοδιότητα για την εκδίκαση οιασδήποτε θέματος που του υποβάλλεται (United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982, pp. 97-100).

Εν προκειμένω, η έννοια του γεωπολιτικού δείκτη νομικού περιεχομένου εκφράζει τον τρόπο συμφώνως προς τον οποίο, η ενδεδειγμένη από το διεθνές δικαιο διαδικασία επίλυσης μιας διαφοράς επιδρά στην κατανομή της ισχύος στο γεωπολιτικό σύμπλοκο. Ειδικότερα, για την εξυπηρέτηση αυτού του σκοπού, στο γεωπολιτικό πυλώνα ισχύος της πολιτικής, οι γεωπολιτικοί δείκτες νομικού περιεχομένου επιλέγονται με βάση τη σχετική με την υπόθεση της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας στον Αρκτικό Ωκεανό νομολογία ή/και το προδικαστικό στάδιο.

dispute have accepted the same procedure for the settlement of the dispute, it may be submitted only to that procedure, unless the parties otherwise agree.5. If the parties to a dispute have not accepted the same procedure for the settlement of the dispute, it may be submitted only to arbitration in accordance with Annex VII, unless the parties otherwise agree. 6. A declaration made under paragraph 1 shall remain in force until three months after notice of revocation has been deposited with the Secretary-General of the United Nations. 7. A new declaration, a notice of revocation or the expiry of a declaration does not in any way affect proceedings pending before a court or tribunal having jurisdiction under this article, unless the parties otherwise agree. 8. Declarations and notices referred to in this article shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations, who shall transmit copies thereof to the States Parties».

16. Παρατίθεται το άρθρο 288 της UNCLOS (1982): «1. A court or tribunal referred to in article 287 shall have jurisdiction over any dispute concerning the interpretation or application of this Convention which is submitted to it in accordance with this Part. 2. A court or tribunal referred to in article 287 shall also have jurisdiction over any dispute concerning the interpretation or application of an international agreement related to the purposes of this Convention, which is submitted to it in accordance with the agreement. 3. The Seabed Disputes Chamber of the International Tribunal for the Law of the Sea established in accordance with Annex VI, and any other chamber or arbitral tribunal referred to in Part XI, section 5, shall have jurisdiction in any matter which is submitted to it in accordance therewith. 4. In the event of a dispute as to whether a court or tribunal has Jurisdiction, the matter shall be settled by decision of that court or tribunal».

Τονίζεται ότι, καμία υπόθεση σχετικά με την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας στον Αρκτικό Ωκεανό δεν έχει εκδικαστεί από κάποιο Διεθνές Δικαιοδοτικό Όργανο. Τα παράκτια στον Αρκτικό Ωκεανό κράτη (και ιδιαιτέρως η Ρωσία) έχουν στραφεί προς την *Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας* (CLCS) λόγω της θεσμικής διαδικασίας που προβλέπεται από την UNCLOS και λόγω του γεγονότος ότι τα όρια της υφαλοκρηπίδας τα οποία καθορίζονται από το παράκτιο κράτος με βάση τις συστάσεις της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας είναι τελικά και δεσμευτικά (*Convention on the Continental Shelf, 1958*).

Η Επιτροπή, δεν είναι αμιγώς δικαιοδοτικό όργανο λόγω του συγκεκριμένου-περιορισμένου ρόλου της. Βεβαίως, η φύση ενός οργάνου ως δικαιοδοτικού δεν εξαρτάται αποκλειστικά από τις περιορισμένες αρμοδιότητές του, αλλά κυρίως από τη φύση των αποφάσεων που εκδίδει, όπως και την ανεξαρτησία του (Cassese, 2005). Όπως αναφέρει η UNCLOS (1982), η Επιτροπή για τα όρια της Υφαλοκρηπίδας εξετάζει μεμονωμένες περιπτώσεις και δεν έχει δικαιοδοσία σε διαφορές που αφορούν τον καθορισμό συνόρων.

Επιπλέον, υπήρξε περίπτωση οριοθέτησης όπου το Διεθνές Δικαιοδοτικό Όργανο αποφάσισε οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας με το γεωμορφολογικό κριτήριο, χωρίς να λάβει υπόψη τις συστάσεις της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας (*Dispute concerning delimitation of the maritime boundary between Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), 2012*).

Οι «αλληλοεπικαλύψεις» των διεκδικήσεων και οι διαμάχες των παράκτιων κρατών για τμήματα της υφαλοκρηπίδας του Αρκτικού Ωκεανού, καταγράφουν την ανακατανομή της ισχύος που αναδεικνύεται μέσα από την Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας στην υπόθεση της ειδικής οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας του Αρκτικού Ωκεανού. Για αυτό το λόγο, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ο τρόπος με τον οποίο ανακατανέμεται η ισχύς κατά τη διάρκεια της διαδικασίας που ακολουθείται στα πλαίσια της Επιτροπής και βεβαίως, μετά από τις συστάσεις της.

Ο Magnússon (2015), τονίζει το γεγονός ότι: «η διαδικασία οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας διαφέρει από την διαδικασία της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας καθώς η διαδικασία της οριοθέτησης στοχεύει σε μία δίκαιη λύση ενώ κατά την διαδικασία της Επιτροπής, τα κράτη εκπληρώνουν επιστημονικά και τεχνικά κριτήρια». Βεβαίως, σημειώνεται ότι η διαδικασία διαμόρφωσης της δικανικής κρίσης αφορά νομικά και εξωνομικά κριτήρια. Αντίστοιχα, και η Canjar (2009, p. 440) θίγει το ζήτημα της ευθύνης της Επιτροπής, η οποία θα πρέπει να συνοδεύεται από πολιτικές μεταρρυθμίσεις καθώς θεωρεί πως όσο θα αυξάνονται οι υποβολές των κρατών, θα ενταθεί η συζήτηση περί της διαδικασίας που ακολουθείται.

Συμπεραίνεται ότι, οι υποβολές των κρατών, οι αντιδράσεις των κρατών στις υποβολές που έχουν γίνει, οι προτάσεις της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλο-

κρηπίδας, καθώς και οι επιμέρους συμφωνίες μεταξύ των χωρών, επηρεάζουν τη δικανική κρίση καθώς και συνεπώς, την κατανομή της ισχύος στο υπό μελέτη γεωπολιτικό σύμπλοκο. Ως εκ τούτου, τα ανωτέρω στοιχεία αποτελούν μέρος της διαδικασίας οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας στον Αρκτικό Ωκεανό και σαφώς, δύνανται να αποτελέσουν γεωπολιτικούς δείκτες νομικού περιεχομένου, στην παρούσα γεωπολιτική ανάλυση.

Συνοψίζοντας και λαμβάνοντας υπόψη όλα τα ανωτέρω, αναφορικά με την υπόθεση της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας στον Αρκτικό Ωκεανό, τα τρία ακόλουθα στοιχεία έχουν καθοριστική σημασία τόσο στη γεωπολιτική ανάλυση (αναφορικά με τους γεωπολιτικούς δείκτες νομικού περιεχομένου), όσο και στην τελική μορφή της ανακατανομής της ισχύος: i) η δεσμευτική νομολογία των Διεθνών Δικαιοδοτικών Οργάνων, ii) η μη δεσμευτική νομολογία (η οποία, στη συγκεκριμένη περίπτωση, δημιουργείται κυρίως από την Επιτροπή για τα όρια της υφαλοκρηπίδας) και iii) οι συμφωνίες που έχουν συναφθεί μεταξύ των κρατών. Συνεπώς, τα ανωτέρω στοιχεία συμβάλουν στην εγκυρότητα του γεωπολιτικού υποδείγματος, το οποίο θα παραχθεί μέσω της συστημικής γεωπολιτικής ανάλυσης.

Η νομολογία αποτελεί το σύνολο των δικαστικών αποφάσεων των δικαιοδοτικών και οιονεί δικαιοδοτικών οργάνων (Cassese, 2005) (Ρούκουνας, 1980) (Ιωάννου & Στρατή, 2000). Οι προτάσεις των κρατών στην Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας, αποτελούν μέρος της νομολογίας καθώς βοηθούν στο σχηματισμό της και οι συμφωνίες μεταξύ των μερών, μπορούν επίσης να επηρεάσουν τη δικανική κρίση (Ιωάννου & Στρατή, 2000).

Οι κυριότερες αποφάσεις σχετικά με την εξέλιξη του θεσμού της υφαλοκρηπίδας και ειδικότερα, για τα κυριαρχικά δικαιώματα του παράκτιου κράτους ήταν: i) η απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου για την υπόθεση της υφαλοκρηπίδας της Βόρειας Θάλασσας (North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany/Netherlands), 1969), ii) η διαιτητική απόφαση για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας της Μάγχης (Delimitation of the Continental Shelf between the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, and the French Republic (UK, France), 1977) (Ιωάννου & Στρατή, 2000, p. 165), iii) η απόφαση της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου μεταξύ Ελλάδος-Τουρκίας (Aegean Sea Continental Shelf (Greece v. Turkey), 1978).

Οι ανωτέρω αποφάσεις θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως ομοιογενής τύπος δικαιοδοτικού υλικού, το οποίο είναι χρήσιμο ως γεωπολιτικός δείκτης προσδιορισμού υφαλοκρηπίδας πέραν των 200 νμ. Η συνάφεια του θεσμού της υφαλοκρηπίδας με αυτόν της ΑΟΖ, «αντιμετωπίστηκε από το Διεθνές Δικαστήριο στην απόφαση για την υφαλοκρηπίδα Λιβύης-Μάλτας» (1985) (Ιωάννου και Στρατή, 2000, pp. 169-170). Επομένως, πρόκειται επίσης για μια απόφαση που προστίθεται στη δεσμευτική νομολογία.

Επιπλέον, προστίθενται και οι ακόλουθες τέσσερις αποφάσεις για την ειδική οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας πέραν των 200 νμ: i) η απόφαση Διαιτητικού Δικαστηρίου στην υπόθεση “Arbitration between Barbados and the Republic of Trinidad and Tobago, relating to the delimitation of the exclusive economic zone and the continental shelf between them” (2006), ii) η απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου για το Δίκαιο της Θάλασσας στην υπόθεση “Dispute concerning delimitation of the maritime boundary between Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar)” (2012), iii) η απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου σχετικά με την υπόθεση Nicaragua/Colombia (Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), 2012), η οποία εκκρεμεί ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης και iv) η απόφαση Διαιτητικού Δικαστηρίου στην υπόθεση Bay of Bengal “Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India)” (2014).

Τα διεθνή δικαιοδοτικά όργανα, τα οποία έχουν την αρμοδιότητα σε περιπτώσεις ειδικής οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας πέρα από τα 200 νμ, βασίζονται στην υφιστάμενη νομολογία, για την εκδίκαση μιας υποθέσεως. Συνεπώς, η προαναφερθείσα νομολογία, επηρεάζει μια μελλοντική απόφαση των διεθνών δικαιοδοτικών οργάνων για την ειδική οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας του Αρκτικού Ωκεανού πέρα από τα 200 νμ. και είναι κοινή και για τα δυο γεωπολιτικά υποσυστήματα.

Τέλος, διευκρινίζεται ότι, τόσο η αρχή για την κοινή κληρονομία της ανθρωπότητας, όσο και μερικά από τα άρθρα της Επιτροπής Διεθνούς Δικαίου περί Διεθνούς Ευθύνης, έχουν εθιμικό χαρακτήρα και συνεπώς, είναι δεσμευτικά για όλα τα κράτη (Wolfsum, 1983) (Magnússon, 2015). Τούτου λεχθέντος, συμπεριλαμβάνονται στα ανωτέρω, καθώς αφορούν την υπόθεση της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας στον Αρκτικό Ωκεανό.

Επεξεργασία των γεωπολιτικών δεικτών νομικού περιεχομένου και κατασκευή του αλγορίθμου

Μέσα από τους γεωπολιτικούς δείκτες νομικού περιεχομένου, στον γεωπολιτικό πυλώνα ισχύος της πολιτικής, αναδεικνύονται οι ανταγωνισμοί ισχύος, όχι μόνο των παράκτιων στον Αρκτικό Ωκεανό κρατών, αλλά και κρατών που ενδιαφέρονται να προβάλλουν ισχύ στον Αρκτικό Ωκεανό χωρίς να αποτελούν παράκτια, ως προς αυτόν, κράτη. Η διεπιστημονική προσέγγιση της Συστημικής Γεωπολιτικής Αναλύσεως περιλαμβάνει τη χρήση της νομικής ανάλυσης, στο πλαίσιο της Συστημικής Γεωπολιτικής Ανάλυσης και εν προκειμένω, αυτή αποκρυσταλλώνεται δια μέσου της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας.

Οι ανταγωνισμοί ισχύος διαφαίνονται ειδικότερα, όχι μόνο από τις υποβολές αλλά και από τις αντιδράσεις των χωρών σε αυτές ή ακόμη και στις προκαταρκτικές πληροφορίες που υποβάλλονται από αυτές στην Επιτροπή για τα Όρια της

Υφαλοκρηπίδας. Βέβαια, τα στοιχεία αυτά αποτελούν βοήθημα και για το νομικό αναλυτή, αφού μπορούν να εξηγήσουν τη διαμόρφωση των αποφάσεων της επιτροπής και εφόσον λαμβάνονται υπόψη από αυτήν, αποκτούν βαρύνουσα σημασία έστω και ως μη-δεσμευτικά στοιχεία.

Τα παράκτια στον Αρκτικό Ωκεανό κράτη υπέγραψαν κοινό ανακοινωθέν, το οποίο ανακόπτει οποιαδήποτε προσπάθεια δημιουργίας νέου διεθνούς νομικού καθεστώτος που θα διέπει τον Αρκτικό Ωκεανό (Canada, Denmark, Norway, the Russian Federation and the United States of America, 2008). Το εν λόγω κοινό ανακοινωθέν, αφορά αποκλειστικά τα πέντε παράκτια στο Αρκτικό Ωκεανό κράτη: τον Καναδά, τη Δανία, τη Νορβηγία, τις ΗΠΑ και τη Ρωσία.

Επιπλέον, συμφώνως προς το κοινό ανακοινωθέν, τα προαναφερθέντα κράτη δεσμεύονται αλλά και προσηλούνται συγκεκριμένα στο ήδη υπάρχον νομικό καθεστώς, όπως αυτό ορίζεται από την Σύμβαση ΔΘ και το Διεθνές Δίκαιο γενικότερα και στους παλαιότερους διακανονισμούς οι οποίοι έχουν γίνει, σε σχέση με πιθανές αλληλεπικαλυπτόμενες διεκδικήσεις (Canada, Denmark, Norway, the Russian Federation and the United States of America, 2008). Η παρούσα κατάσταση αποτυπώνεται με ακρίβεια στο σχετικό χάρτη του *The International Boundaries Research Unit: Centre for Borders Research* (2015).

Σχετικώς δε με την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και τις πιθανές αλληλεπικαλυπτόμενες διεκδικήσεις, στο κοινό ανακοινωθέν αναφέρεται ξεκάθαρα ότι η Σύμβαση ΔΘ αποτελεί τη βάση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των προαναφερθέντων κρατών (Canada, Denmark, Norway, the Russian Federation and the United States of America, 2008). Ωστόσο, διευκρινίζεται ότι οι ΗΠΑ δεν έχουν υπογράψει και επικυρώσει την UNCLOS, αντιθέτως, τα υπόλοιπα παράκτια στον Αρκτικό Ωκεανό το έχουν πράξει (*The Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea*, 2018) (Gallo, 2016). Ωστόσο, οι ΗΠΑ αποδέχονται την UNCLOS ως Εθνικό Δίκαιο (Odom, 2014).

Σχετικά με τον καθορισμό της υφαλοκρηπίδας στον Αρκτικό Ωκεανό, η Ρωσία, η Δανία και η Νορβηγία έχουν προβεί σε υποβολές στην Επιτροπή για τα όρια της υφαλοκρηπίδας (Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, 2013). Ο Καναδάς, το 2013 υπέβαλλε προκαταρκτικές πληροφορίες, ενδεικτικές για το εξωτερικό όριο της υφαλοκρηπίδας στον Αρκτικό Ωκεανό και έκανε λόγο για μελλοντική υποβολή στην Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας, στο μέλλον, όταν θα έχει συλλέξει πρόσθετα δεδομένα (Government of Canada, 2013).

Η Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας, έχει προχωρήσει σε συστάσεις σε πέντε από τις συνολικά εννέα υποβολές των ανωτέρω παράκτιων στον Αρκτικό Ωκεανό κρατών. Οι υπόλοιπες τέσσερις υποβολές είναι εν αναμονή των συστάσεων της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας. Η μη δεσμευτική νομολογία, αφορά κυρίως τις συστάσεις της Επιτροπής για τα όρια της υφαλο-

κρηπίδας, όπου αυτές έχουν γίνει. Συνεπώς, αποτελούν ένα ομογενοποιημένο σύστημα/σώμα ποιοτικώς ομοίου τύπου μη δεσμευτικής νομολογίας της ειδικής οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας πέραν των 200 νμ στον Αρκτικό Ωκεανό, η οποία αποτελεί σύνθετο γεωπολιτικό δείκτη, με φάσμα επιρροής (επί του διανύσματος ισχύος) από 0% έως 100%.

Η Ρωσία αποτελεί το πρώτο γεωπολιτικό υποσύστημα της έρευνας. Υπέβαλλε το αίτημά της στην Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας το 2001 και αυτό αφορούσε τον καθορισμό της υφαλοκρηπίδας της στον Αρκτικό Ωκεανό (Report of the Secretary-General, 2002). Η Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας υιοθέτησε τις προτάσεις της Ρωσίας και αυτό το γεγονός, θεωρήθηκε ως απόδειξη της επιτυχούς λειτουργίας των μηχανισμών που έχουν θεσπιστεί από την UNCLOS (Report of the Secretary-General, 2002).

Ο Καναδάς, η Δανία, η Ιαπωνία, η Νορβηγία και οι ΗΠΑ ήταν οι χώρες που αντέδρασαν επίσημα για την υποβολή που έκανε η Ρωσία. Η Νορβηγία έθεσε θέμα για την θάλασσα Μπάρεντς και επίσης, έγινε λόγος για «maritime dispute» καθώς οι διεκδικήσεις της Ρωσίας αλληλεπικαλύπτονται με αυτές της Νορβηγίας (The permanent mission of Norway to the United Nations, 2002).

Η Ιαπωνία επισήμανε στην Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας: i) να μην προβεί σε ενέργειες οι οποίες θα αφορούν τα τέσσερα νησιά Etorofu-Kunashiri-Shikotan-Habonmai, καθώς αυτά αποτελούν εγγενές έδαφος της, ii) να μην προβεί σε προτάσεις που αφορούν την οριοθέτηση Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης μεταξύ Ρωσίας και Ιαπωνίας, iii) να μην προβεί σε προτάσεις που αφορούν τον καθορισμό υφαλοκρηπίδας μεταξύ των Ρωσίας και Ιαπωνίας, iv) να μην υπάρξει αναφορά τώρα ή στο μέλλον στα προαναφερθέντα σημεία, είτε υπό την μορφή συστάσεων, είτε υπό την μορφή άλλων εγγράφων, v) να προσυπογράψουν όλα τα μέλη του ΟΗΕ το έγγραφο της αντίδρασης της και τέλος vi) επισήμανε ότι πρόκειται για ένα ζήτημα το οποίο αποτελεί αντικείμενο προς επίλυση αποκλειστικά μεταξύ των δυο χωρών (Permanent mission of Japan to the United Nations, 2002).

Σε αυτό το σημείο παρατηρείται ότι η Ιαπωνία, δεν αναγνωρίζει τη δικαιοδοσία της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας να προβεί σε συστάσεις οι οποίες θα περιλαμβάνουν τα ανωτέρω τέσσερα νησιά, θέτοντας το θέμα σε διμερές επίπεδο. Αυτό το περιστατικό ακολούθησε και δεύτερη αντίδραση επί του ίδιου ζητήματος, όταν έγινε νεότερη υποβολή στην Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας από την Ρωσία (Permanent Mission of Japan to the United Nations, 2013).

Τα παράκτια στον Αρκτικό Ωκεανό κράτη, αναφέρθηκαν κυρίως στην ανάγκη περαιτέρω επιστημονικής τεκμηρίωσης της πρώτης αυτής υποβολής (The representative of the United States of America to the United Nations, 2002) (Permanent mission of Denmark to the United Nations, 2002) (The permanent

mission of Canada to the United Nations, 2002). Το 2013 (για τη θάλασσα Okhotsk) και το 2015, η Ρωσία προέβη σε εκ νέου υποβολές στην Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας, με αναφορά στην υποβολή του 2001 (Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, 2013).

Η Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας έχει προβεί σε εκ νέου συστάσεις σχετικά με την υποβολή του 2013 ενώ αναμένονται οι συστάσεις για την υποβολή της, το 2015 (Federal Authorities of the Russian Federation, 2015) (Subcommission established for the consideration of the Submission made by the Russian Federation, 2014). Στην τελευταία υποβολή της Ρωσίας, οι ΗΠΑ, η Δανία και ο Καναδάς αντέδρασαν εγγράφως. Οι ΗΠΑ, επισύναψαν σχετική συμφωνία η οποία είχε υπογραφεί με τη Πρώην Σοβιετική Ένωση, υπογραμμίζοντας ότι συνεχίζει να δεσμεύει τόσο τις ΗΠΑ όσο και την Ρωσία (*The United States Mission to the United Nations, 2015*).

Στην εν λόγω συμφωνία μεταξύ ΗΠΑ και ΕΣΣΔ, οι δυο χώρες είχαν προχωρήσει σε καθορισμό ΑΟΖ και υφαλοκρηπίδας στις θάλασσες Chukchi και Bering και επίσης, στους Ωκεανούς Αρκτικό και Ειρηνικό (*The Union of Soviet Socialist Republics & The United States of America, 1990*). Παρά το γεγονός ότι η ΕΣΣΔ έχει διαλυθεί, η Ρωσία αποτελεί συνέχειά της, στο πλαίσιο της διαδοχής των κρατών και για αυτό το λόγο, δεσμεύεται από το συγκεκριμένο έγγραφο. Επιπροσθέτως, η Δανία έκανε αναφορά για πιθανές αλληλεπικαλυπτόμενες διεκδικήσεις και παρέπεμψε στην αντίστοιχη υποβολή που έχει κάνει η χώρα στην Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας, από κοινού με την Γροιλανδία (*Permanent mission of the Kingdom of Denmark to the United Nations, 2015*).

Το δεύτερο γεωπολιτικό υποσύστημα αφορά τα παράκτια στον Αρκτικό Ωκεανό κράτη, τα οποία ανήκουν στο ΝΑΤΟ. Η Νορβηγία και η Δανία ως κράτη μέλη του ΝΑΤΟ, αποτελούν μέρος του δευτέρου γεωπολιτικού υποσυστήματος και έχουν προχωρήσει σε υποβολές στην Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας. Ειδικότερα, η Νορβηγία, το 2006 προέβη σε υποβολή η οποία περιελάμβανε τις ακόλουθες περιοχές: i) Loop Hole στη Θάλασσα Μπάρνεντς, ii) Western Nansen στον Αρκτικό Ωκεανό και iii) Banana Hole στη Νορβηγική Θάλασσα (Subcommission established for the consideration of the submission made by Norway, 2009). Κατόπιν τροποποιήσεων στην αρχική πρόταση της Νορβηγίας, οι συστάσεις δόθηκαν στη δημοσιότητα το 2009 (Subcommission established for the consideration of the submission made by Norway, 2009).

Η Ρωσία, τόνισε τις αλληλεπικαλυπτόμενες διεκδικήσεις στη θάλασσα Μπάρνεντς, καθώς η υποβολή της Νορβηγίας περιελάμβανε τμήμα της υφαλοκρηπίδας στη θάλασσα Μπάρνεντς, το οποίο διεκδικεί και η Ρωσία (*The permanent mission of The Russian Federation to the United Nations, 2007*).

Εν συνέχεια και σύμφωνα με την συνθήκη Σβάλμπαρντ, εδραιώνεται η πλήρους κυριαρχία της Νορβηγίας στο Αρχιπέλαγος Σβάλμπαρντ (Svalbard Treaty,

1920). Συνολικά, σαράντα τρεις χώρες αποτελούν συμβαλλόμενα μέρη της και η Ισπανία, ως συμβαλλόμενο μέρος, επισήμανε γραπτώς εις την Επιτροπή, ότι έχει μερίδιο στην εκμετάλλευση των ενεργειακών αποθεμάτων, των ευρισκομένων στην υφαλοκρηπίδα, καθώς και σε όλη την περιοχή που μπορεί να καθοριστεί γύρω από το αρχιπέλαγος (*The Permanent Mission of Spain to the United Nations*, 2007).

Ενόψει των ανωτέρω, παρατηρείται πως μέσω της νομικής διαδικασίας που προβλέπεται από την UNCLOS για την ειδική οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας πέρα από τα 200 νμ, εμπλέκονται και κράτη, τα οποία δεν είναι παράκτια στον Αρκτικό Ωκεανό. Πρόκειται για ένα στοιχείο σημαντικό τόσο για τη γεωπολιτική ανάλυση, όσο και για τη νομική ανάλυση. Ωστόσο, το παρόν πόνημα εστιάζει αποκλειστικά στα παράκτια στον Αρκτικό Ωκεανό κράτη.

Η Δανία με τη Νορβηγία ως χώρες ανήκουσες στο δεύτερο υποσύστημα, επισημαίνουν τις σχετικές συμφωνίες στις οποίες έχουν προβεί μεταξύ τους στο παρελθόν. Ειδικότερα, η Δανία, η Ισλανδία, και η Νορβηγία δεσμεύονται από την μεταξύ τους κοινή συμφωνία, η οποία αφορά την ειδική οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας πέρα από τα 200 νμ και το νότιο τμήμα της Banana Hole στο βορειο-ανατολικό Ατλαντικό (*Agreed Minutes on the Delimitation of the Continental Shelf beyond 200 Nautical Miles*, 2006) (*Permanent mission of Denmark to the United Nations*, 2007) (*Permanent mission of Iceland to the United Nations*, 2007).

Τα εν λόγω συνοπτικά πρακτικά βασίζονται στην κοινή άποψη της Δανίας, της Ισλανδίας, της Νορβηγίας, ότι: i) ολόκληρη η σχετική περιοχή αποτελείται από συνεχή ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα και ii) κατόπιν της εξέτασης των εθνικών δεδομένων ή άλλου υλικού από την Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας και εφόσον διαπιστωθεί ότι οποιοδήποτε τμήμα τους ανήκει στον διεθνή βυθό (περιοχή), θα καθορίσουν τα εξωτερικά όρια της υφαλοκρηπίδας σύμφωνα με το άρθρο 76 παράγραφος 8 της UNCLOS (*Agreed Minutes on the Delimitation of the Continental Shelf beyond 200 Nautical Miles*, 2006).

Η Δανία μαζί με την κυβέρνηση των νήσων Φερόε, προέβη σε υποβολή στην *Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας* το 2009, η οποία αφορούσε τα όρια της υφαλοκρηπίδας βόρεια των νήσων Φερόε. Η Επιτροπή για τα όρια της Υφαλοκρηπίδας προέβη σε συστάσεις το 2014 (*Subcommission established for the consideration of the Partial Submission made by the Government of the Kingdom of Denmark together with the Government of the Faroes*, 2014).

Το 2010, κατατέθηκε ακόμη μια υποβολή για το νότιο τμήμα της υφαλοκρηπίδας των νήσων Φερόε και για την περιοχή Faroe-Rockall Plateau (στη Rockall Basin) (*Government of the Kingdom of Denmark & the Government of the Faroes*, 2010). Η Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας δεν έχει προβεί σε συστάσεις επί της συγκεκριμένης υποβολής και ως εκ τούτου, αναμένονται.

Ωστόσο, η Ισλανδία θεωρεί η συγκεκριμένη περιοχή αποτελεί αντικείμενο δι-

αμάχης, διότι αλληλεπικαλύπτονται διεκδικήσεις της Δανίας (για λογαριασμό των νήσων Φερόε), της Ιρλανδίας, της Μεγάλης Βρετανίας και της Ισλανδίας (Permanent mission of Iceland to the United Nations, 2011). Συνεπώς, αναφέρεται ότι το έργο της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας θα θίγει τα δικαιώματα της Ισλανδίας και για αυτό το λόγο, η κυβέρνησή της δεν δίνει την συγκατάθεσή της για την εξέταση της υπόθεσης από την Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας (Permanent mission of Iceland to the United Nations, 2011).

Το 2012 κατατέθηκε μια ακόμα υποβολή για το νότιο τμήμα της υφαλοκρηπίδας της Γροιλανδίας στην Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας, χωρίς να έχουν γίνει συστάσεις μέχρι στιγμής και τέλος, το 2013 η Δανία προέβη σε υποβολή στην Επιτροπή για τα όρια της Υφαλοκρηπίδας σχετικά με το βορειοανατολικό τμήμα της υφαλοκρηπίδας της Γροιλανδίας, χωρίς η Επιτροπή για τα όρια της Υφαλοκρηπίδας να έχει προχωρήσει σε συστάσεις (Government of the Kingdom of Denmark & Government of Greenland, 2012) (Government of the Kingdom of Denmark & Government of Greenland, 2013).

Η Νορβηγία και η Δανία (μαζί με την κυβέρνηση της Γροιλανδίας), υπέγραψαν μεταξύ τους συμφωνία, σχετικά με την οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας και της ζώνης αλιείας στην περιοχή μεταξύ Γροιλανδίας και Σβάλμπαρντ (Agreement between the Government of the Kingdom of Norway on the one hand, concerning the delimitation of the continental shelf and the fisheries zones in the area between Greenland and Svalbard, 2006, p. 21). Το 2009, η Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας υιοθέτησε τις συστάσεις της Νορβηγίας αλλά ωστόσο, η τελική οριοθέτηση θα γίνει υποχρεωτικά με νέα συμφωνία σε διμερές επίπεδο και με βάση τη συμφωνία του 2006 (Permanent mission of Norway to the United Nations, 2014).

Το 2014 η Δανία υπέβαλε στην Επιτροπή για τα Όρια της υφαλοκρηπίδας σχετικά με το βόρειο τμήμα της υφαλοκρηπίδας της Γροιλανδίας και αναμένονται οι συστάσεις της Επιτροπής (The Government of the Kingdom of Denmark & the Government of Greenland, 2014). Ο Καναδάς, οι ΗΠΑ και η Ρωσία, επεσήμαναν τις δυνητικές αλληλοεπικαλύψεις των διεκδικήσεών τους με αυτές της Δανίας (The Permanent Mission of Canada to the United Nations, 2014) (Permanent Mission of the Russian Federation to the United Nations, 2015) (United States Mission to the United Nations, 2015).

Ο αλγόριθμος (βλ. Διάγραμμα ροής 1) ο οποίος παρουσιάζεται στο τέλος του κειμένου, αποτυπώνει οντολογικά τη διαδικασία η οποία προβλέπεται από την UNCLOS. Ειδικότερα, κατά την πρώτη φάση το κράτος Α υποβάλλει στην Επιτροπή (ν) στοιχεία προς έκδοση συστάσεων. Είναι εύλογο ότι το κράτος επιθυμεί να ληφθούν υπόψη από την Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας όλα τα υποβαλλόμενα (ν) στοιχεία, διότι έτσι υπηρετεί καλύτερα τα εθνικά του συμφέροντα αυξάνοντας κατά το μέγιστο την εθνική του ισχύ.

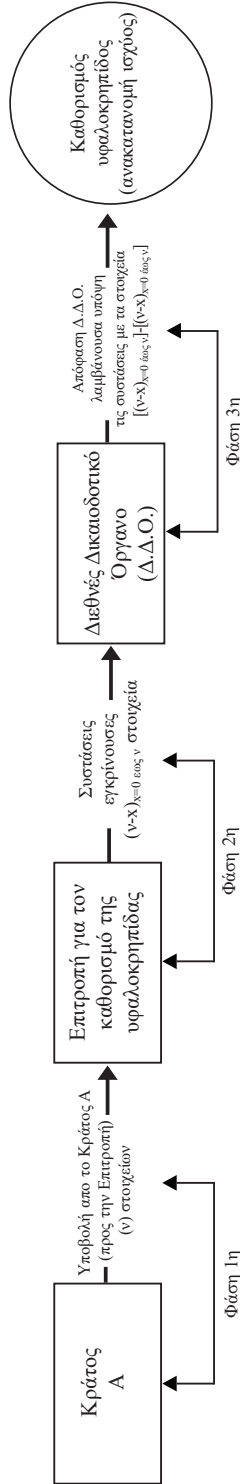
Κατά την δεύτερη φάση, η επιτροπή εκδίδει συστάσεις, λαμβάνουσα υπόψη: i) Από όλα [(v)] τα στοιχεία, έως μέρος [(v-x)] των στοιχείων. Το x δείχνει πόσα στοιχεία δεν ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή, για αυτό και το x λαμβάνει τιμές από 0 (δηλ. «ελήφθησαν υπόψη όλα τα v στοιχεία») έως v (δηλ. «δεν ελήφθη υπόψη κανένα στοιχείο από την Επιτροπή»).

Κατά την τρίτη φάση, το Διεθνές Δικαιοδοτικό Όργανο (Χάγη, Αμβούργο) εκδίδει απόφαση λαμβάνοντας υπόψη τις συστάσεις με όλα τα στοιχεία της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας: [(v-x)x=0 έως v], έως και καμία σύσταση της Επιτροπής για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας, άρα κανενός στοιχείου υποβληθέντος από το Κράτος Α προς την Επιτροπή, δηλαδή: [(v-x)x=0 έως v]-[(v-x)x=0 έως v].

Εν συνεχεία, παράγεται, το γεωπολιτικό υπόδειγμα. Το διάνυσμα ισχύος που προκύπτει, εκφράζει την προβολή της ισχύος στο Γεωπολιτικό Σύμπλοκο του Αρκτικού Ωκεανού, συμπεριλαμβανομένης της νομικής διάστασης της εν λόγω γεωπολιτικής ανάλυσης. Καθώς οι υποβολές στην Επιτροπή, γίνονται από τα παράκτια στον Αρκτικό Ωκεανό κράτη, το διάνυσμα ισχύος καταδεικνύει την ενδεχόμενη υπεροχή κάποιου από τα δυο υποσυστήματα που έχουν ορισθεί στην έρευνα.

Διάγραμμα ροής 1

Βασικός αλγόριθμος χρήσεως των συστάσεων των Επιτροπής
 ως Γεωπολιτικών Σταθμοδεικτών και των δικαστικών αποφάσεων
 ως Γεωπολιτικών Δεικτών, στην θαλάσσια ανακατανομή ισχύος (καθορισμός υφαλοκρηπίδης)

Επεξηγήσεις Διαγράμματος ροής

- 1) Κατά την πρώτη φάση το κράτος Α υποβάλλει στην Επιτροπή (v) στοιχεία προς έκδοση συστάσεων. Είναι εύλογο ότι το κράτος επιθυμεί να ληφθούν υπόψη από την Επιτροπή όλα τα υποβαλλόμενα (v) στοιχεία διότι έτσι υπηρετεί καλύτερα τα εθνικά του συμφέροντα αυξάνοντας κατά το μέγιστο την εθνική του ισχύ.
- 2) Κατά την δεύτερη φάση η επιτροπή εκδίδει συστάσεις λαμβάνουσα υπόψη: i) Από όλα [(v)] τα στοιχεία, έως μέρος [(v-x)] των στοιχείων. Το x δίνει πόσα στοιχεία δεν ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή, για αυτό και το x λαμβάνει τιμές από 0 (δηλ. "ελήφθησαν υπόψη όλα τα v στοιχεία") έως v (δηλ. "δεν ελήφθη υπόψη κανένα στοιχείο από την Επιτροπή").
- 3) Κατά την τρίτη φάση το Διεθνές Δικαιοδοτικό Όργανο (Χάγη, Αμβούργο) εκδίδει απόφαση λαμβάνουσα υπόψη τις συστάσεις με όλα τα στοιχεία της Επιτροπής [(v-x)_{x=0 έως v}], έως και καμία σύσταση της Επιτροπής, άρα κανενός στοιχείου υποβληθέντος από το Κράτος Α προς την Επιτροπή, δηλαδή: [(v-x)_{x=0 έως v}] - [(v-x)_{x=0 έως v}]

Αντί επιλόγου

Ανακεφαλαιώνοντας, το παρόν πόνημα πραγματεύεται το ζήτημα της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας στον Αρκτικό Ωκεανό, με επίκεντρο τη διαδικασία, η οποία προβλέπεται από την UNCLOS και η οποία, περιλαμβάνει μνεία για την Επιτροπή για τα Όρια της Υφαλοκρηπίδας. Πραγματοποιήθηκε αναλυτική περιγραφή της νομικής έννοιας της υφαλοκρηπίδας καθώς και ενδελεχής επισκόπηση της παρούσας κατάστασης. Ακολούθησαν οι γεωπολιτικές προεκτάσεις του ζητήματος, με τη βοήθεια της μεθοδολογίας της συστημικής γεωπολιτικής αναλύσεως.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, ο σκοπός ήταν η ανάδειξη της διεπιστημονικότητας της συστημικής γεωπολιτικής αναλύσεως και ειδικότερα, πως το Διεθνές Δίκαιο δύναται να ενταχθεί στη συστημική γεωπολιτική ανάλυση. Ως εκ τούτου, έγινε αναφορά στους γεωπολιτικούς δείκτες νομικού περιεχομένου και στην επεξεργασία αυτών, μέσω της παραγωγής του σχετικού αλγορίθμου.

Συνελόντι ειπείν, η χωρική μεταβολή η οποία συντελείται στον Αρκτικό Κύκλο πρόκειται να επηρεάσει τον πλανήτη σε λιγότερο από εκατό χρόνια, δημιουργώντας μια εντελώς νέα εικόνα στην περιοχή σε γεωπολιτικό επίπεδο (Anderson, 2009) (Winton & Dixon, 2007). Είναι προφανές, ότι για τη γεωπολιτική αποτύπωση της καταστάσεως, πρέπει να συνυπολογιστούν τόσο οι ανταγωνισμοί ισχύος των κρατών όσο και τα ιδιαίτερα γεωγραφικά, γεωλογικά και κλιματικά χαρακτηριστικά της περιοχής. Το ίδιο ισχύει και για τη νομική διάσταση, όσον αφορά την ειδική οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας πέρα από τα 200 νμ στον Αρκτικό Ωκεανό.

Τα ζητήματα γεωπολιτικής είναι εκ φύσεως πολύπλοκα και κατά την ανάλυσή τους απαιτούνται γνώσεις από διάφορα επιστημονικά πεδία. Αυτό το γεγονός, επιβάλλει συχνά την διεπιστημονική αντιμετώπισή τους. Σαφώς, η νομική ανάλυση αποκλειστικά, δεν είναι δυνατό να δώσει απαντήσεις στα ερωτήματα τα οποία γεννιούνται σε σχέση με αυτή τη νέα κατάσταση, η οποία προκύπτει από την ανακατανομή της ισχύος και την αλλαγή των κλιματικών συνθηκών στην εν λόγω περιοχή.

Όπως αποδείχθηκε, η συστημική γεωπολιτική ανάλυση ξεπερνάει αυτό το σκόπελο μέσω της διεπιστημονικότητάς της, καθώς η καθαυτή παραγωγή του γεωπολιτικού υποδείγματος τάσεων ανακατανομής της ισχύος εκφράζει ακριβώς αυτό το χαρακτηριστικό. Βεβαίως, επαναλαμβάνεται ότι το ζήτημα της ανακατανομής της ισχύος στον Αρκτικό Κύκλο θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με βάση τη γεωκλιματική αλλαγή και το ρυθμό τήξης της παγωμένης επιφάνειας, στοιχεία τα οποία καθορίζουν και τις εξελίξεις στον Αρκτικό Ωκεανό, ένα τόπο με πολύ ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: το βορειότερο σημείο του πλανήτη.

Βιβλιογραφία

Aegean Sea Continental Shelf (Greece v. Turkey) (1978) International Court of Justice. Agreed Minutes on the Delimitation of the Continental Shelf beyond 200 Nautical Miles, 2006. *Government.no*. [Online] Available at: <https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/Agreed-Minutes/id446839/> [Accessed 25 January 2017].

Agreement between the Government of the Kingdom of Norway on the one hand, concerning the delimitation of the continental shelf and the fisheries zones in the area between Greenland and Svalbard, 2006. *United Nations*. [Online] Available at: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%202378/v2378.pdf> [Accessed 5 February 2017].

Anderson, A., 2009. *After the ice: life death and geopolitics in the new Arctic*. 1st ed. New York: HarperCollins Publishers.

Arbitration between Barbados and the Republic of Trinidad and Tobago, relating to the delimitation of the exclusive economic zone and the continental shelf between them (2006) Arbitral Tribunal.

Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India (Bangladesh v. India) (2014) Permanent Court of Arbitration.

Canada, Denmark, Norway, the Russian Federation and the United States of America, 2008. *Rule of Law Committee for the Oceans*. [Online Available at: http://www.oceanlaw.org/downloads/arctic/Ilulissat_Declaration.pdf [Accessed 5 February 2017].

Cassese, A., 2005. *International law*. 2nd ed. New York: Oxford University Press.

Cavnar, A., 2009. Accountability and the Commission on the Limits of the Continental Shelf: Deciding Who Owns the Ocean Floor. *Cornell International Law Journal*, 42(3), pp. 388-440.

Continental Shelf Libyan Arab Jamahiriya/Malta (1985) International Court of Justice.

Convention on the Continental Shelf, 1958. *UK Treaties Online*. [Online] Available at: [http://treaties.fco.gov.uk/docs/fullnames/pdf/1964/TS0039%20\(1964\)%20CMND-2422%201958%2029%20APRIL-31%20OCTOBER,%20GENEVA%3B%20CONVENTION%20ON%20THE%20CONTINENTAL%20SHELF.PDF](http://treaties.fco.gov.uk/docs/fullnames/pdf/1964/TS0039%20(1964)%20CMND-2422%201958%2029%20APRIL-31%20OCTOBER,%20GENEVA%3B%20CONVENTION%20ON%20THE%20CONTINENTAL%20SHELF.PDF) [Accessed 8 February 2017].

Delimitation of the Continental Shelf between the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, and the French Republic (UK, France) (1977) United Nations.

Dispute concerning delimitation of the maritime boundary between Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar) (2012) International Tribunal for the Law of the Sea.

Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, 2013. *United Nations*:

Oceans & Law of the Sea. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_submissions.htm [Accessed 25 July 2018].

Federal Authorities of the Russian Federation, 2015. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01_rev15/2015_08_03_Exec_Summary_English.pdf [Accessed 25 January 2017].

Gallo, W., 2016. *VOA News*. [Online] Available at: <https://www.voanews.com/a/united-states-sign-law-sea-treaty/3364342.html> [Accessed 06 June 2016].

Government of Canada, 2013. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/preliminary/can_pi_en.pdf [Accessed 5 February 2017].

Government of the Kingdom of Denmark & Government of Greenland, 2012. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk61_12/DNK2012_EX_SUM_S_GREENLAND.pdf [Accessed 25 January 2017].

Government of the Kingdom of Denmark & Government of Greenland, 2013. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk68_13/DNK2013_ES.pdf [Accessed 25 January 2017].

Government of the Kingdom of Denmark & the Government of the Faroes, 2010. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk54_10/SFM-Executive_Summary_secure.pdf [Accessed 25 January 2017].

IBRU Center for Borders Research, 2015. *University Of Durham*. [Online] Available at: <https://www.dur.ac.uk/resources/ibru/resources/Arctic-map04-08-15.pdf> [Accessed 15th February 2016].

International Court of Justice, 2012. *International Court of Justice*. [Online] Available at: <http://www.icj-cij.org/docket/files/124/17162.pdf> [Accessed 5 February 2017].

Kraska, J., 2015. *University of Virginia*. [Online] Available at: <http://www.virginia.edu/colp/pdf/kraska-legal-analysis-philippine-china.pdf> [Accessed 20 February 2017].

Magnússon, B. M., 2015. China as the Guardian of the International Seabed Area in the Central Arctic Ocean. In: G. Alfredsson, T. Koivurova & J. Jabour, eds. *The Yearbook of Polar Law VII*. Leiden: Brill Nijhoff, pp. 83-101.

Magnússon, B. M., 2015. *The Continental Shelf Beyond 200 Nautical Miles: Delineation, Delimitation and Dispute Settlement*. 1st ed. The Netherlands: Brill Nijhoff.

Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen (Denmark v. Norway) (1993) International Court of Justice.

Mazis, I. T. & Sgouros, G. A., 2012. *Regional Science Enquiry*. [Online] Avail-

able at: http://www.rsijournal.eu/ARTICLES/December_2012/139-158.pdf [Accessed 5 February 2017].

North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany/Netherlands) (1969) International Court of Justice.

Odom, J. G., 2014. Committed to the Law of the Sea: In Most Ways, Except for One - How the United States Helps to Preserve the International Maritime Order in East Asia, Even Though it has Not Yet Joined the Law of the Sea Convention. *The Asian Century- What International Norms and Practices? (French Institute of International Relations)*, 20 December, pp. 33-39.

Parfitt, T., 2007. *The Guardian*. [Online] Available at: <https://www.theguardian.com/world/2007/aug/02/russia.arctic> [Accessed 23 June 2018].

Perlez, J., 2016. *The New York Times*. [Online] Available at: https://www.nytimes.com/2016/07/11/world/asia/south-china-sea-philippines-hague.html?_r=0 [Accessed 20 February 2017].

Permanent mission of Denmark to the United Nations, 2002. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/CLCS_01_2001_LOS__DNKtext.pdf [Accessed 25 January 2017].

Permanent mission of Denmark to the United Nations, 2007. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/nor06/dnk07_00218.pdf [Accessed 25 January 2017].

Permanent mission of Iceland to the United Nations, 2007. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/nor06/isl07_00223.pdf [Accessed 26 January 2017].

Permanent mission of Iceland to the United Nations, 2011. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk54_10/isl_5apr11.pdf [Accessed 5 February 2017].

Permanent mission of Japan to the United Nations, 2002. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/CLCS_01_2001_LOS__JPNtext.pdf [Accessed 25 January 2017].

Permanent Mission of Japan to the United Nations, 2013. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01_rev13/2013_05_23_JPN_NV_UN_001.pdf [Accessed 26 January 2017].

Permanent mission of Norway to the United Nations, 2014. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk76_14/2014_12_17_nor_nv_dnk4_001.pdf [Accessed 5 February 2017].

Permanent mission of the Kingdom of Denmark to the United Nations, 2015. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01_rev15/2015_10_07_DNK_NV_UN_001_15-

00785.pdf [Accessed 25 January 2017].

Permanent mission of the Russian Federation to the United Nations, 2015. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk76_14/2015_07_21_RUS_NV_NV_001_15-00554_eng.pdf [Accessed 5 February 2017].

Report of the Secretary-General, 2002. *Official Document System of the United Nations*. [Online] Available at: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UN-DOC/GEN/N02/629/28/PDF/N0262928.pdf?OpenElement> [Accessed 25 January 2017].

Subcommission established for the consideration of the Partial Submission made by the Government of the Kingdom of Denmark together with the Government of the Faroes, 2014. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk28_09/2014_03_14_SCDNK_REC_COM_20140521.pdf [Accessed 25 January 2017].

Subcommission established for the consideration of the submission made by Norway, 2009. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/nor06/nor_rec_summ.pdf [Accessed 25 January 2017].

Subcommission established for the consideration of the Submission made by the Russian Federation, 2014. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01_rev13/2014_03_13_COM_REC_RUS_Summary.pdf [Accessed 28 January 2017].

Svalbard Treaty, 1920. *The Governor of Svalbard*. [Online] Available at: https://www.sysselmannen.no/globalassets/sysselmannen-dokument/english/legacy/the_svalbard_treaty_9ssf.pdf [Accessed 26 January 2017].

Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia) (2012) International Court of Justice.

The Government of the Kingdom of Denmark & the Government of Greenland, 2014. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk76_14/dnk2014_es.pdf [Accessed 25 January 2017].

The International Boundaries Research Unit: Centre for Borders Research, 2015. *University Of Durham*. [Online] Available at: <https://www.dur.ac.uk/resources/ibru/resources/Arcticmap04-08-15.pdf> [Accessed 15th February 2016].

The permanent mission of Canada to the United Nations, 2002. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/CLCS_01_2001_LOS_CANtext.pdf [Accessed 25 January 2017].

The permanent mission of Canada to the United Nations, 2014. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk76_14/2014_12_29_CAN_NV_DNK4_001_en_15-.pdf [Accessed 5 February 2017].

The Permanent Mission of Spain to the United Nations, 2007. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/nor06/esp_0700348.pdf [Accessed 26 January 2017].

The permanent mission of The Russian Federation to the United Nations, 2007. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/nor06/rus_07_00325.pdf [Accessed 27 January 2017].

The permanent mission of Norway to the United Nations, 2002. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/CLCS_01_2001_LOS__NORtext.pdf [Accessed 25 January 2017].

The representative of the United States of America to the United Nations, 2002. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/CLCS_01_2001_LOS__USAtext.pdf [Accessed 25 January 2017].

The South China Sea Arbitration, The Republic of Philippines v. The People's Republic of China (2013) Permanent Court of Arbitration (PCA).

The Union of Soviet Socialist Republics & The United States of America, 1990. *U.S. Department of State*. [Online] Available at: <https://www.state.gov/documents/organization/125431.pdf> [Accessed 25 January 2017].

The United States Mission to the United Nations, 2015. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01_rev15/2015_11_02_US_NV_RUS_001_en.pdf [Accessed 25 January 2017].

United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf [Accessed 17 January 2017].

United States Mission to the United Nations, 2015. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk76_14/2015_11_02_US_NV_DNK_001_en.pdf [Accessed 5 February 2017].

Winton, M. & Dixon, K., 2007. *The National Oceanic and Atmospheric Administration, Geophysical Fluid Dynamics Laboratory*. [Online] Available at: https://www.gfdl.noaa.gov/wp-content/uploads/files/user_files/kd/pdf/gfdlhighlight_vol1n1.pdf [Accessed 15th February 2017].

Wolftrum, R., 1983. *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht, Heidelberg Journal of International Law*. [Online] Available at: <http://www>.

hjpp.de/43_1983/43_1983_2_a_312_337.pdf [Accessed 24 June 2018].

Ιωάννου, Κ. & Στρατή, Α., 2000. *Δίκαιο της Θάλασσας*. Αθήνα: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.

Μάζης, Ι. Θ., 2002. *Γεωπολιτική η θεωρία και η πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Μάζης, Ι. Θ., 2012. *Μεταθεωρητική κριτική διεθνών σχέσεων και γεωπολιτικής*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Ρούκουνας, Ε., 1980. *Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο*. 2η έκδοση Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

The Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, 2018. *United Nations*. [Online] Available at: http://www.un.org/depts/los/reference_files/chronological_lists_of_ratifications.htm [Accessed 25 July 2018].